

GLOBAALI KAUPPA

Tässä oppimiskokonaisuudessa opitaan ymmärtämään vapaakaupan edellytyksiä ja vaikutuksia kansainvälisen kaupan näkökulmasta. Kokonaisuus on osa kurssia Globaalit markkinat.

SISÄLLYSLUETTELO

Globalisaatio arjessa (ankkuritehtävä)	1
Globaali kauppa (tavoite)	2
Maailma on yksi kauppa-alue (johdanto)	3
Globaalin kaupan ristiveto (aineistotehtävä)	5
Globalisaatio on talouden muutosvoima (tietoisku)	6
Luovan tuhon seuraukset (kommentointitehtävä)	9
Globalisaation hyödyt Suomelle? (kommentointitehtävä)	10
Globalisaation vaikutukset liiketoimintaan (kommentointitehtävä)	11
Vapaakauppa vs. protektionismi (tietoisku)	12
Eläytymisharjoitus (soveltava tehtävä)	14
Vapaakaupan edut (tietoisku)	15
Rajat ylittävä elintarvikekauppa (tietoisku)	18
Luova tuho pohjoismaisessa mallissa (soveltava tehtävä)	23
Vapaakaupan ja protektionismin argumentointi (soveltava tehtävä)	24
Milton Friedman ja vapaa markkinatalous (aineistotehtävä)	26
Skaalaetu ja suuruuden ekonomia (aineistotehtävä)	27
Kansainväliset organisaatiot ja sopimukset (aineistotehtävä)	28
Globaali kauppa (arviointi)	29

GLOBALI KAUPPA

ANKKURI- TEHTÄVÄ

Globaalit markkinat

LV. 2019–2020

Oppimateriaalien sisältöjä päivitetään lukuvuosittain. Muistathan ladata aina uusimman materiaalin saadaksesi ajankohtaisimmat oppimateriaalit.

Lisätietoja saat lähettämällä sähköpostia osoitteeseen:

bisneskurssit@tat.fi

Photo by Marcela Laskoski on Unsplash

GLOBALISAATIO ARJESSA

1. Tarkastele lähiympäristösi ja vaatteitasi. Mitä tuotemerkkejä on löydettävissä, ja missä maissa tuotteet on valmistettu?
2. Montako eri tuotemerkkiä löysit? Montako niistä on tehty Suomessa?
3. Selvitä tuotemerkkien lähtömaa, eli mistä maasta tuotemerkki on lähtöisin. Vertaile niitä valmistusmaihin (made in). Mitä johtopäätöksiä voit tästä tehdä?
4. Mikä on keskeisin havaintosi/oivalluksesi globalisaatioon liittyen?

GLOBALI KAUPPA

TAVOITE

Globaalit markkinat

LV. 2019–2020

Oppimateriaalien sisältöjä päivitetään lukuvuosittain.

Muistathan ladata aina uusimman materiaalin saadaksesi ajankohtaisimmat oppimateriaalit.

Lisätietoja saat lähettämällä sähköpostia osoitteeseen:

bisneskurssit@tat.fi

TAVOITE & TUTKIMUSKYSYMYS

TAVOITE: Tavoitteena on oppia ymmärtämään vapaakaupan edellytykset ja vaikutukset kansainvälisen kaupan näkökulmasta.

Tavoitteen saavuttaminen edellyttää, että moduulin aikana kehität ja tarkennat vastausta, jonka jo alustavasti annat tässä vaiheessa seuraavaan kysymykseen. Kysymykseen palataan jakson lopussa.

TUTKIMUSKYSYMYS: Miten kaupan vapautuminen on vaikuttanut liiketoimintaan?

VASTAUSOHJE: Mieti tämänhetkisen tietämyksesi valossa vähintään kolme esimerkkiä kansainvälisen kaupan vapautumisen vaikutuksista. Kirjoita mitä ensimmäisenä tulee mieleen, sillä tässä kartoitetaan alustavia ajatuksia, ei "oikeita" vastauksia.

GLOBALI KAUPPA

JOHDANTO

Globaalit markkinat

LV. 2019–2020

Oppimateriaalien sisältöjä päivitetään lukuvuosittain. Muistathan ladata aina uusimman materiaalin saadaksesi ajankohtaisimmat oppimateriaalit.

Lisätietoja saat lähettämällä sähköpostia osoitteeseen:

bisneskurssit@tat.fi

MAAILMA ON YKSI KAUPPA-ALUE

Teet jatkuvasti talouteen vaikuttavia päätöksiä, ja talouden maailma vaikuttaa myös sinuun. Kuluttajana teet valintoja, jotka kertovat kysynnästä eli ostohalukkuudesta. Voit tehdä valintasi niin, että ne pohjautuvat tekemääsi vertailuun eri vaihtoehtojen hinta-laatusuhteen välillä.

Toisaalta **kuluttajabrändit** voivat olla niin vetovoimaisia, että teet ratkaisun niiden perusteella, ja olet valmis maksamaan tuotteesta jopa enemmän kuin sen kilpailijatuotteista. Brändi voi vedota sinuun monin eri tavoin.

Ostopäätökseen vaikuttavat monet asiat. Ehkäpä tuotteen edustamat eettiset arvot vetoavat sinuun ja haluat tukea niitä ostopäätökselläsi? Ostatko pitkän pohdinnan perusteella vai teetkö impulsiivisen heräteostoksen? Ostatko oikeaan vai kuviteltuun tarpeeseen tai päätätkö hemmotella itseäsi tietoisesti pienellä luksuksella?

Kun olet tehnyt ostopäätöksen, olet voinut ostaa kotimaisen tai ulkomaisen tuotteen. Tuontitavaroiden ostamisen kautta olet osana ulkomaankauppaa ja siten globaalia taloutta. Kilpailuun perustuvassa markkinataloudessa voit valita vapaasti, koska tuotteiden ja palvelujen tarjonta on lähes loputon. Joskus tuotteen alkuperämaata voi olla vaikea hahmottaa. Esimerkiksi kaupasta ostamasi vaate voi olla suunniteltu eri maassa, missä se on valmistettu. Lisäksi vaateen eri

GLOBALI KAUPPA

JOHDANTO

Globaalit markkinat

LV. 2019–2020

Oppimateriaalien sisältöjä päivitetään lukuvuosittain.

Muistathan ladata aina uusimman materiaalin saadaksesi ajankohtaisimmat oppimateriaalit.

Lisätietoja saat lähettämällä sähköpostia osoitteeseen:

bisneskurssit@tat.fi

---

materiaalit kuten kangas, napit ja vetoketjut on usein suunniteltu ja valmistettu eri maissa. Kuljetuksen hoitaa usein kansainvälinen kuljetusyhtiö eri maista peräisin olevalla kalustolla (esimerkiksi kontit, laivat, rekat).

“GLOBAALIT MARKKINAT VAIKUTTAVAT SUOMALAISEN ARKEEN.”

Globaalin talouden vaikutus arkipäivään näkyy monin tavoin ihmisten elämässä. Otetaan esimerkiksi suomalainen työssäkäyvä mies tai nainen. Hän herää Suomessa sängyssä, jonka on valmistanut ruotsalainen Ikea. Hän pukeutuu paitaan, joka on valmistettu Intiassa, ja amerikkalaisiin, Kiinassa valmistettuihin Levi’s-farkkuihin. Jalkaansa hän pukee Taiwanissa valmistetut lenkkiosut. Aamulla hän juo italialaistyyppisen cappuccinon. Hän menee töihin japanilaisella Hondalla, joka on valmistettu Iso-Britanniassa. Hän tapaa asiakkaan, jonka toimipaikka on Alankomaissa, mutta jolla on toimintaa myös Suomessa. Matkalla hän soittaa ystävälleen matkapuhelimella, joka on suunniteltu Yhdysvalloissa, mutta valmistettu Kiinassa. Hän sopii ystävän kanssa päivällisestä työpäivän jälkeen. He päättävät syödä espanjalaistyyllisiä tapaksia. Sen ohella juodaan amerikkalaisen tuotemerkin lisenssillä valmistettuja virvokkeita, jotka on valmistettu Meksikossa. Kuten huomaat, esimerkissä olevan suomalaisen arkipäivä on täynnä globaalien markkinoiden vaikutuksia.

GLOBALI KAUPPA

AINEISTO- TEHTÄVÄ

Globaalit markkinat

LV. 2019–2020

Oppimateriaalien sisältöjä päivitetään lukuvuosittain. Muistathan ladata aina uusimman materiaalin saadaksesi ajankohtaisimmat oppimateriaalit.

Lisätietoja saat lähettämällä sähköpostia osoitteeseen:

bisneskurssit@tat.fi

GLOBALIN KAUPAN RISTIVETO

Saksa on Euroopan talousmahti ja samalla hyvin riippuvainen ulkomaankaupasta. Saksan teollisuus ja sen myötä koko talous menestyy viemällä ulkomaille tavaroita ja palveluja.

Yhdysvallat on poikkeuksellisen omavarainen talous. Toisaalta sen monet yritykset ja osavaltiot ovat riippuvaisia ulkomaankaupasta.

TEHTÄVÄ:

- Tutustu alla olevaan Angela Merkelin lausuntoon.
- Katso kaksi videota.
- Vastaa sitten tehtävään.

TAUSTA-AINEISTO:

Saksan liittokansleri Angela Merkel totesi vuonna 2017 seuraavasti: *“EU should ‘move forward’ on free trade.”* (Financial Times)

VIDEOT:

Now This World: Is Free Trade Bad For The Economy?
<https://www.youtube.com/watch?v=M4Sz1NNvepk>

CNN:

Donald Trump vows to scrap trade deals, threatens China
<https://www.youtube.com/watch?v=87KGSXpL8eA>

TEHTÄVÄ:

1. Miten Trumpin näkemys kansainvälisestä kaupasta poikkeaa Merkelin näkemyksestä?
2. Mitkä asiat selittävät näkemuseroja?

GLOBALI KAUPPA

TIETOISKU

Globaalit markkinat

LV. 2019–2020

Oppimateriaalien sisältöjä päivitetään lukuvuosittain. Muistathan ladata aina uusimman materiaalin saadaksesi ajankohtaisimmat oppimateriaalit.

Lisätietoja saat lähettämällä sähköpostia osoitteeseen:

bisneskurssit@tat.fi

GLOBALISAATIO ON TALOUDEN

MUUTOSVOIMA

Globalisaatio on ilmiö, jossa kansalliset tai alueelliset taloudet ja kulttuurit ovat yhdentyneet uuden globaalin viestintäteknologian, suorien ulkomaisten investointien, kansainvälisen kaupan, muuttoliikkeen, uusien kulkuneuvojen ja rahavirtojen kautta.

Kaupankäynti murroksessa

Kaupankäynnissä globalisaatio on vaikuttanut markkinoihin ja tuotantoon. Erillisten kansantalouksien markkinat ovat muuttuneet yhä enemmän kohti yhtä suurta globaalia markkinapaikkaa. Kaupankäynnin esteitä, kuten tullimuureja, on poistettu, ja monikansalliset yritykset pystyvät myymään tuotteitaan globaaleilla markkinoilla, joiden asiakkaat muistuttavat kulutustottumuksiltaan yhä enemmän toisiaan.

Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että kuluttajat ovat samanlaisia. Kansalliset markkinat haastavat monikansallisia yrityksiä miettimään, miten markkinoida tuotteitaan ja palvelujaan eri puolilla maailmaa. Samanlainen markkinointikampanja ei välttämättä pure joka paikassa. Maat ja kulttuurit eroavat toisistaan, samoin niissä vallitseva kansallinen markkina kuluttajineen vaikuttaa siihen, miten kansainvälisten yritysten tuotteet otetaan vastaan. Esimerkiksi Coca-Cola -yhtiöllä on ollut vaikeuksia Perun markkinoilla, kun se yritti omalla USA:ssa brändätyllä kolajuomalla korvata paikallisen kansallisuuden Inca Kolan. Perulaiset pitivät suuria mielenosoituksia Coca-Colaa vastaan, ja Inca Kola palasi takaisin hyllyihin.

GLOBALI KAUPPA

TIETOISKU

Globaalit markkinat

LV. 2019–2020

Oppimateriaalien sisältöjä päivitetään lukuvuosittain. Muistathan ladata aina uusimman materiaalin saadaksesi ajankohtaisimmat oppimateriaalit.

Lisätietoja saat lähettämällä sähköpostia osoitteeseen:

bisneskurssit@tat.fi

Yritykset ovat kansainvälistyneet

Globaaleilla markkinoilla vaikuttavat monet voimat, jotka vahvistavat kansainvälisten yritysten toimintaa. Yksi tällaisista voimista on matala kynnyks kaupankäyntiin ja investoimiseen (tuotantovälineiden kuten koneiden, raaka-aineiden ja työvoiman ostaminen). Tämä tarkoittaa sitä, että yritykset voivat toimia globaalisti, kun taas esimerkiksi valtiot ovat rajoitetumpia toimimaan maantieteellisten rajojensa sisällä. Yritysten tuotanto ja myynti ovat useilla eri markkina-alueilla ja luovat keskinäistä tuotteisiin ja palveluihin liittyvää riippuvuutta maiden välille.

Teknologian kehitys on vahvistanut globalisaatiota

Teknologian nopea kehitys vahvistaa globalisaatiota. Viestinnässä, tietojenkäsittelyssä ja kuljetuksessa teknologinen kehitys on ollut erityisen nopeaa. Globaalin viestinnän kustannukset ovat laskeneet, ja tietoliikenne ja tietojenkäsittely ovat auttaneet yrityksiä suunnittelemaan ja hallitsemaan liiketoimintaansa globaalisti huomattavasti edullisemmin kuin vielä muutama vuosikymmen sitten.

Tietoliikenteen lisäksi myös muu liikenne on kehittynyt. Konttikuljetus ja superrahtialukset ovat helpottaneet globalisaation kehittymistä. Rahtikustannukset ovat pienentyneet aivan kuten aika, joka kuluu rahtikuljetuksiin.

Globalisaatio on muuttanut tuotantoa

Monikansalliset yritykset pyrkivät tuotannossaan hyödyntämään kansallisia tuotantotekijöiden hintaan ja laatuun liittyviä eroja, oli

GLOBALI KAUPPA

TIETOISKU

Globaalit markkinat

LV. 2019–2020

Oppimateriaalien sisältöjä päivitetään lukuvuosittain.

Muistathan ladata aina uusimman materiaalin saadaksesi ajankohtaisimmat oppimateriaalit.

Lisätietoja saat lähettämällä sähköpostia osoitteeseen:

bisneskurssit@tat.fi

---

kyseessä sitten raaka-aineet, työvoima tai pääoma. Yritykset toivovat pärjäävänsä globaalissa kilpailussa tuottamalla hyödykkeitä (tavarat ja palvelut) mahdollisimman optimaalisessa paikassa. Jopa terveydenhuolto on globalisoitu. Esimerkiksi Yhdysvalloissa ja Kanadassa monet sairaalat lähettävät röntgenkuvat internetin kautta Intiaan luettavaksi, koska Intiassa lääkäreiden palkkakustannukset ovat matalammat.

GLOBALI KAUPPA

AINEISTO- TEHTÄVÄ

Globaalit markkinat

LV. 2019–2020

Oppimateriaalien sisältöjä päivitetään lukuvuosittain. Muistathan ladata aina uusimman materiaalin saadaksesi ajankohtaisimmat oppimateriaalit.

Lisätietoja saat lähettämällä sähköpostia osoitteeseen:

bisneskurssit@tat.fi

LUOVAN TUHON SEURAUKSET

Globalisaatio ja vapaakauppa ovat nopeuttaneet ns. luovaa tuhoa. Luova tuho on itävaltalaisen ekonomistin Joseph Schumpeterin lanseeraama käsite.

Luova tuho syntyy innovaatioista, jotka synnyttävät uusia tuotantotapoja, työtehtäviä ja tuotteita. Samalla vanhoja menetelmiä ja työtehtäviä katoaa. Vanhat tuotteet eivät enää käy kaupaksi. Toiset toimialat kasvavat ja toiset supistuvat. Markkinoille tulee ja sieltä lähtee yrityksiä. Tutustu luovaa tuhoa käsittelevään lähteeseen ja tee sen jälkeen tehtävä.

LÄHDE: Lynne Kiesling. Joseph Schumpeter: Economic Growth and Creative Destruction

<https://vimeo.com/75421736>

TEHTÄVÄ: Selitä ja kommentoi videolta vähintään yhtä luovaa tuhoa käsittelevää kohtaa. Merkitse videon kohta vastaukseesi (esim. 3.05–4.11).

GLOBALI KAUPPA

KOMMENTOINTI- TEHTÄVÄ

Globaalit markkinat

LV. 2019–2020

Oppimateriaalien sisältöjä päivitetään lukuvuosittain. Muistathan ladata aina uusimman materiaalin saadaksesi ajankohtaisimmat oppimateriaalit.

Lisätietoja saat lähettämällä sähköpostia osoitteeseen:

bisneskurssit@tat.fi

GLOBALISAATION HYÖDYT SUOMELLE

Saksalaisen Bertelsmann-säätiön tekemän raportin mukaan Suomi on ollut koko maailman mittakaavassa globalisaatiosta eniten hyötynyt maa. Raportissa arvioitiin ajanjaksoa vuosina 1990–2011. Katso aiheeseen liittyä video ja vastaa tehtävään.

LÄHDE: GEDProject: Who Really Wins From Globalization? (Pros and Cons of Globalization)

<https://www.youtube.com/watch?v=ovFjvcd6q1w>

TEHTÄVÄ:

1. Miksi Suomi on hyötynyt eniten globalisaatiosta?
2. Miten sinä hyödyt globalisaatiosta?

GLOBALI KAUPPA

KOMMENTOINTI- TEHTÄVÄ

Globaalit markkinat

LV. 2019–2020

Oppimateriaalien sisältöjä päivitetään lukuvuosittain. Muistathan ladata aina uusimman materiaalin saadaksesi ajankohtaisimmat oppimateriaalit.

Lisätietoja saat lähettämällä sähköpostia osoitteeseen:

bisneskurssit@tat.fi

GLOBALISAATION VAIKUTUKSET LIIKETOIMINTAAN

Katso oheinen video ja tee sen pohjalta tehtävä.

VIDEO:

<https://www.youtube.com/watch?v=JJ0nFD19eT8>

Explainitychannel: Globalization explained
(explainity® explainer video)

TEHTÄVÄ:

Pohdi globalisaation myönteisiä ja kielteisiä asioita liiketoiminnan näkökulmasta.

GLOBALISAATIO JA PROTEKTIONISMI

Katso oheinen video *Macroeconomics – Globalization and Protectionism* ja vastaa sen pohjalta tehtävään.

VIDEO: <https://vimeo.com/87868075>

TEHTÄVÄ:

Mitä protektionismiin liittyviä asioita ja piirteitä videossa esitetään?

GLOBALI KAUPPA

TIETOISKU

Globaalit markkinat

LV. 2019–2020

Oppimateriaalien sisältöjä päivitetään lukuvuosittain. Muistathan ladata aina uusimman materiaalin saadaksesi ajankohtaisimmat oppimateriaalit.

Lisätietoja saat lähettämällä sähköpostia osoitteeseen:

bisneskurssit@tat.fi

VAPAAKAUPPA VS. PROTEKTIONISMI

Vapaakauppa on osaltaan tehnyt maailmasta yhtä talousaluetta. Vapaakauppa tarkoittaa tilannetta, jossa valtiot eivät yritä vaikuttaa sääntelyllä ja rajoituksilla siihen, mitä kansalaiset voivat ostaa ulkomailta tai mitä he voivat itse tuottaa vientiin myytäväksi.

**“VAPAAKAUPPA EDISTÄÄ
GLOBALISAATIOTA,
PROTEKTIONISMI
JARRUTTAA SITÄ.”**

PROTEKTIONISMIN JUURET OVAT MERKANTILISMISSA

Vapaakaupan vastakohta on protektionismi, jossa valtiot yrittävät sääntelyllä ja rajoituksilla suojella oman maan taloutta ulkomaiselta kilpailulta. 1600- ja 1700-luvun Euroopassa vallinnut talouspolitiikan ajattelusuunta oli merkantilismi, jonka opit edustivat protektionismia. Merkantilismilla tarkoitetaan 1600-luvun lopulla ja 1800-luvun alussa vallinnutta taloudenhoidon ajattelutapaa. Merkantilistinen talouspolitiikka tarkoitti aktiivista kauppasetta: viedään enemmän tavaroita kuin tuodaan. Teollistuminen ja Adam Smithin taloudellisen liberalismien opit mursivat merkantilismin 1800-luvun kuluessa ja asenteet muuttuivat vapaakauppaa suosivaksi.

GLOBALI KAUPPA

TIETOISKU

Globaalit markkinat

LV. 2019–2020

Oppimateriaalien sisältöjä päivitetään lukuvuosittain. Muistathan ladata aina uusimman materiaalin saadaksesi ajankohtaisimmat oppimateriaalit.

Lisätietoja saat lähettämällä sähköpostia osoitteeseen:

bisneskurssit@tat.fi

TULLIT OVAT PROTEKTIONISMIA

Mistä protektionismin tunnistaa? Minkälaisia käytännön esteitä ja hankaluuksia yritykselle on, kun se kohtaa protektionismia? Valtiot rajoittavat tulleilla vapaakauppaa ja suojelevat sen avulla kotimaisia markkinoita ulkomaiselta kilpailulta.

TULLIMUURIT

Tulli (tullitariffi on tullimaksu) on vero, joka nostaa tehokkaasti maahantuotujen ulkomaisten tuotteiden hintaa, mistä hyötyvät kotimaiset saman alan yritykset.

TULLIT HYÖDYTTÄVÄT KOTIMAISTA TUOTANTOA

Tullit ovat hyödyllisiä valtioille, koska ne lisäävät valtion tuloja. Ne hyödyttävät myös kotimaista tuotantoa, koska tullimaksut antavat suojaa ulkomaista kilpailua vastaan nostamalla tuonnin kustannuksia ja siten tuontitavaroiden hintoja. Tämä tarkoittaa kuluttajan näkökulmasta sitä, että kotimaiset tuotteet ovat usein vastaavia ulkomaisia tuontitavaroita edullisempia

TULLIT VÄHENTÄVÄT TALOUDEN TEHOKKUUTTA

Maailmantalouden näkökulmasta tullit vähentävät talouden tehokkuutta, koska ne kannustavat kotimaista tuotantoa tuottamaan hyödykkeitä, jotka voisi tuottaa tehokkaammin jossain muualla. Tullit suojelevat usein tiettyjen ryhmien etuja. Sellaisten, jotka ovat tehokkaasti lobanneet poliittisia päättäjiä harjoittamaan niitä hyödyttävää protektionismia. Usein esille nostettu esimerkki tällaisesta on maataloustuottajien edut ja niiden vaikutukset Euroopassa, Yhdysvalloissa ja Japanissa.

GLOBALI KAUPPA

SOVELTAVA TEHTÄVÄ

Globaalit markkinat

LV. 2019–2020

Oppimateriaalien sisältöjä päivitetään lukuvuosittain. Muistathan ladata aina uusimman materiaalin saadaksesi ajankohtaisimmat oppimateriaalit.

Lisätietoja saat lähettämällä sähköpostia osoitteeseen:

bisneskurssit@tat.fi

ELÄYTYMISHARJOITUS

Seuraavassa eläytymisharjoituksessa vapaakauppaa ja protektionismia sovelletaan yllättävässä ympäristössä. Lue oheinen tarina ja vastaa tehtävään. Kuvitellaan tilanne, jossa protektionismia sovellettaisiin sinun sosiaalisiin suhteisiisi.

Vanhempasi eivät halua, että olet tekemisissä kaverin X kanssa. He haluavat, että viettäisit enemmän aikaa muiden kavereiden kuin X:n kanssa.

Vanhempasi haluavat suojella sinua X:n vaikutuksilta, koska he eivät pidä häntä sinulle sopivana seurana. Siksi he ovat päättäneet hankaloittaa X:n ja sinun tapaamisia. He ehkä pelkäävät, että tapaisit X:ää enemmän kuin muita, ja suhteet muihin kavereihin kärsisivät.

Aina kun kaverisi X haluaisi tulla kylään, vaativat vanhempasi häneltä korkeaa sisäänpääsymaksua: X:n on aina kotiisi tullessaan tuotava tietyn hintaisia tuliaisia. Lisäksi vanhempasi määrittelevät tarkat aikarajat, milloin X voi tulla vierailulle, ja nuo ajat ovat hankalia vierailuajankohtia. Lisäksi vanhempasi ovat laatineet säännöt, millaisissa vaatteissa X voi tulla vierailulle. Mitään näistä tiukoista säännöistä ei sovelleta muihin kavereihisi.

Lyhyesti sanottuna vanhempasi tekisivät kaikkensa vaikeuttaakseen X:n vierailuja kotiisi.

TEHTÄVÄ:

1. Jos tarinan tapausta sovellettaisiin protektionismiin, niin ketkä olisivat tarinan

- a) valtio?
- b) ulkomaiset yritykset?
- c) kotimaiset yritykset?
- d) kotimaan kuluttaja?

Perustele valintasi.

2. Miten tarinan täytyisi muuttua, jos siihen sovellettaisiin vapaakaupan periaatteita?

GLOBAALI KAUPPA

TIETOISKU

Globaalit markkinat

LV. 2019–2020

Oppimateriaalien sisältöjä päivitetään lukuvuosittain.

Muistathan ladata aina uusimman materiaalin saadaksesi ajankohtaisimmat oppimateriaalit.

Lisätietoja saat lähettämällä sähköpostia osoitteeseen:

bisneskurssit@tat.fi

VAPAAKAUPAN EDUT

Adam Smith ja hänen **taloudellista liberalismia** edustavat ajatukset 1700-luvulla edustivat vastavoimaa merkantilistiselle protektionismille. Smith esitti, että kaupankäynti voisi olla hyödyllistä valtioille, jos jokainen valtio tuottaisi ja veisi niitä tuotteita, joiden tuotannossa se oli kaikkein tehokkain ja joissa sillä olisi jokin luontainen etu puolellaan.

Erikoistumisen hyödyt vapaakaupassa

Smith väitti, että jos valtiot erikoistuisivat tuottamaan edellä mainitulla tavalla tuotteitaan, sen seurauksena jokainen valtio pystyisi kasvattamaan tuotantoaan ja myös myymään tuotteitaan muihin maihin. Vastineeksi valtiot voisivat ostaa muilta mailta niitä tuotteita, joita ne eivät itse tuota. Siis jokin muu valtio olisi erikoistunut valmistamaan niitä. Erikoistuminen ja vapaakauppa johtaisivat Smithin mielestä win-win -tilanteeseen, jossa kaikki voittaisivat. Tämä oli siis päinvastaista ajattelua verrattuna merkantilismin nolla-summapeliin, jossa voi voittaa vain toisen häviön kustannuksella.

Suhteellinen etu ja vaihtoehtoiskustannukset pätevät vapaakaupassa

Erikoistumiseen liittyy usein käytetty käsite suhteellinen etu. Suhteellisen edun perusteella maan kannattaa tuottaa sitä hyödykettä, jonka tuottamisen vaihtoehtoiskustannus on pienin, ja vaihtaa tätä hyödykettä muihin hyödykkeisiin.

GLOBALI KAUPPA

TIETOISKU

Globaalit markkinat

LV. 2019–2020

Oppimateriaalien sisältöjä päivitetään lukuvuosittain.

Muistathan ladata aina uusimman materiaalin saadaksesi ajankohtaisimmat oppimateriaalit.

Lisätietoja saat lähettämällä sähköpostia osoitteeseen:

bisneskurssit@tat.fi

Vaihtoehtoiskustannus tarkoittaa siis menetettyä hyötyä eli toiseksi parhaan vaihtoehdon tuottoa. Ajan ja resurssien niukkuuden vuoksi ihmisen on tehtävä usein valintoja. Vaihtoehtoiskustannus kuvaa parasta vaihtoehtoa niistä mahdollisuuksista, jotka jäivät valitsematta, eli toiseksi parhaan toiminta vaihtoehtoa. Esimerkiksi yritys voisi perustaa oman ravintolaketjun ja tehdä mahdollisesti kannattavaa liiketoimintaa. Vaihtoehtoiskustannus olisi se, että yritys ei perustakaan omaa ravintolaketjua, vaan sijoittaa pörssin kautta ravintolaketjuyrityksiin. Tällöin yritys on edelleen ravintolaketjualalla, mutta eri tavalla. Vaihtoehtoiskustannusta käytetään, kun pohditaan eri investointivaihtoehtoja: ”Jos valitsen tämän vaihtoehdon, niin mitä hyötyä saan, ja mitä samalla jää saamatta?”

Kansainvälisessä vapaakaupassa suhteellisen edun käsite pätee monin tavoin. Taloustieteilijä David Ricardo kuvaili suhteellisen edun käsitettä 1800-luvun alussa käyttäen esimerkkinä Englannin ja Portugalin välistä viini- ja tekstiilikauppaa. Ricardon mukaan Portugalissa sekä viinin että tekstiilin tuotanto oli helppoa ja halpaa. Englannissa viinintuotanto oli erittäin hankalaa, mutta tekstiilintuotanto oli huomattavasti viinintuotantoa helpompaa. Vaikka Portugalissa oli halvempaa tuottaa tekstiilejä kuin Englannissa, oli Portugalin kannalta vielä edullisempaa tuottaa ylimääräistä viiniä ja vaihtaa tämä ylimääräinen viini englantilaisiin tekstiileihin. Vastaavasti Englanti hyötyy tästä kaupanteosta, koska suhteessa tekstiileihin se saa viiniä halvemmalla kuin tuottamalla itse oman viininsä.

JATKUU SEURAAVALLA SIVULLA

GLOBALI KAUPPA

TIETOISKU

Globaalit markkinat

LV. 2019–2020

Oppimateriaalien sisältöjä päivitetään lukuvuosittain.

Muistathan ladata aina uusimman materiaalin saadaksesi ajankohtaisimmat oppimateriaalit.

Lisätietoja saat lähettämällä sähköpostia osoitteeseen:

bisneskurssit@tat.fi

Kansainvälinen kauppa on monikansallisten yritysten myötä yhä tehokkaammin ottanut huomioon suhteellisen edun teorian ja vaihtoehtoiskustannukset. Ne antavat myös vastauksen kysymykseen, miksi tuotteet, jotka ennen tehtiin kotimaassa, tuodaan nyt ulkomailta. Juju piilee siinä, että tilanne muuttuu suhteellisen edun osalta ajan kuluessa. Yritysten näkökulmasta parhaat markkina-alueet ja tuotantoalueet muuttuvat, kun aikaa kuluu. Näiden muutosten myötä myös kaupankäynnin suunnat ja painopisteet muuttuvat.

GLOBALI KAUPPA

TIETOISKU

Globaalit markkinat

LV. 2019–2020

Oppimateriaalien sisältöjä päivitetään lukuvuosittain. Muistathan ladata aina uusimman materiaalin saadaksesi ajankohtaisimmat oppimateriaalit.

Lisätietoja saat lähettämällä sähköpostia osoitteeseen:

bisneskurssit@tat.fi

RAJAT YLITTÄVÄ ELINTARVIKEKAUPPA

Lidl Suomen toimitusjohtaja Lauri Sipponen kertoo oheisessa artikkelissa omia näkemyksiään rajat ylittävän elintarvikekaupan merkityksestä sekä kuluttajan että Lidlin näkökulmasta.

POHDITTAVAKSI:

- Mitkä ovat Lauri Sipponen mukaan kansainvälisen kaupan edut?
- Mitä haasteita Sipponen mukaan sisältyy kansainväliseen kauppaan?
- Mitä mieltä itse olet? (Jos mahdollista, niin pohdi ryhmässä).

JATKUU SEURAAVALLA SIVULLA

GLOBALI KAUPPA

TIETOISKU

Globaalit markkinat

LV. 2019–2020

Oppimateriaalien sisältöjä päivitetään lukuvuosittain. Muistathan ladata aina uusimman materiaalin saadaksesi ajankohtaisimmat oppimateriaalit.

Lisätietoja saat lähettämällä sähköpostia osoitteeseen:

bisneskurssit@tat.fi

Mikään maa tai markkina ei ole täysin omavarainen elintarviketuotantonsa tai raaka-aineiden osalta. Pelkästään ilmasto jo yksinään tuo vaihtelevuutta lajikkeisiin ja satoihin maanviljelyssä. Samoin kaikkien eläinten pito ei ole mahdollista kaikilla maantieteellisillä alueilla.

Ilman rajat ylittävää elintarvikekauppaa Suomessa ei syötäisi banaaneja tai suurinta osaa muistakaan hedelmistä. Hedelmien lisäksi suuri osa meille nykyään arkisista raaka-aineista, esimerkiksi kaakao, kahvi ja tee, tuotetaan kaukana Suomesta. Näin ollen rajat ylittävän kaupan ansiosta myös suomalaisilla yrityksillä on mahdollisuus laajentua suuremmille markkinoille.

Photo by Adolfo Felix on Unsplash

JATKUU SEURAAVALLA SIVULLA

GLOBALI KAUPPA

TIETOISKU

Globaalit markkinat

LV. 2019–2020

Oppimateriaalien sisältöjä päivitetään lukuvuosittain.

Muistathan ladata aina uusimman materiaalin saadaksesi ajankohtaisimmat oppimateriaalit.

Lisätietoja saat lähettämällä sähköpostia osoitteeseen:

bisneskurssit@tat.fi

Pienessä Suomessa on mahdotonta saada isojen tuotantovolyymien etuja ilman vientiä. Jos tuote ei ole kansainvälisesti kilpailukykyinen ja sillä ei ole vientiä, yksikkökustannukset ja siten tuotteiden hinnat ovat huomattavasti korkeampia. Suomalainen kuluttajakin voittaa, kun tuotteet ovat kansainvälisesti haluttavia ja vienti on vahvaa.

Rajat ylittävä elintarvikevalikoima vaikuttaa myös hintaan ja laatuun. Tuotteita pystytään tuottamaan siellä, missä olosuhteet ovat tuotannolle parhaat. Etelässä pystytään esimerkiksi hyödyntämään auringon valoa ja lämpöä kasvien kasvatuksessa huomattavasti paremmin vuoden ympäri kuin Suomessa, jossa joudutaan turvautumaan kustannuksiin ja mahdollisesti myös makuun vaikuttavaan kasvihuoneviljelyyn. Edullisempia auringossa kasvaneita tomaatteja ei pohjoisessa syötäisi ilman kansainvälistä vaihdantaa. Tuotteiden nopea ja helppo liikkuminen rajojen yli mahdollistaa laadukkaat kuljetukset nostamatta hintaa kestävämmälle tasolle. Näin pystymme nauttimaan ilman kohtuuttomia kustannuksia monipuolisesti erilaisista elintarvikkeista arjessa.

GLOBALI KAUPPA

TIETOISKU

Globaalit markkinat

LV. 2019–2020

Oppimateriaalien sisältöjä päivitetään lukuvuosittain.

Muistathan ladata aina uusimman materiaalin saadaksesi ajankohtaisimmat oppimateriaalit.

Lisätietoja saat lähettämällä sähköpostia osoitteeseen:

bisneskurssit@tat.fi

Kansainvälisellä elintarvikekaupalla saadaan aikaiseksi myös volyymietuja keskittämällä tuotantoa. Satojen vaihdellessa muun muassa luonnonilmiöiden takia voi kansainvälisellä vaihdannalla tasata volyymeja ja pienentää toimituspuutteiden riskejä.

Kansainvälisenä toimijana meille on erittäin tärkeää, että kauppaa voi käydä maarajojen yli. Kansainvälinen kauppa hyödyttää kaikkia. Se tarjoaa parhaita tuotteita ja monipuolista valikoimaa kuluttajille ja antaa eri maissa mahdollisuuden uusien markkinoiden löytymiseen.

Erävalikoimissamme on mukana erikoisuuksia eri maista, ja haluammekin tuoda valikoimassamme esille eri maiden ruokien parhaimmistoa. Pystymme tarjoamaan parhaat kotimaiset ja ulkomaiset tuotteet asiakkaillemme parhaalla hintalaatusuhteella. Lidl on erittäin tehokas myös kansainvälisessä logistiikassa ja Lidl-maiden välisessä yhteistyössä. Keski-Euroopan Lidl -kauppojen paistopisteissä myydään suomalaista hyvää luomu ruis- ja kauraleipää. Kyseessä ovat samat laadukkaat tuotteet, joita myymme suomalaisille asiakkaillemme. Vastaavasti suomalaiset Lidl-asiakkaat saavat nauttia tarjonnassamme Kreikan Lidlin asiakkailleen myymää huippulaadukasta halloumijuustoa. Samaa huippulaadua edulliseen hintaan siis molemmissa maissa.

JATKUU SEURAAVALLA SIVULLA

GLOBALI KAUPPA

TIETOISKU

Globaalit markkinat

LV. 2019–2020

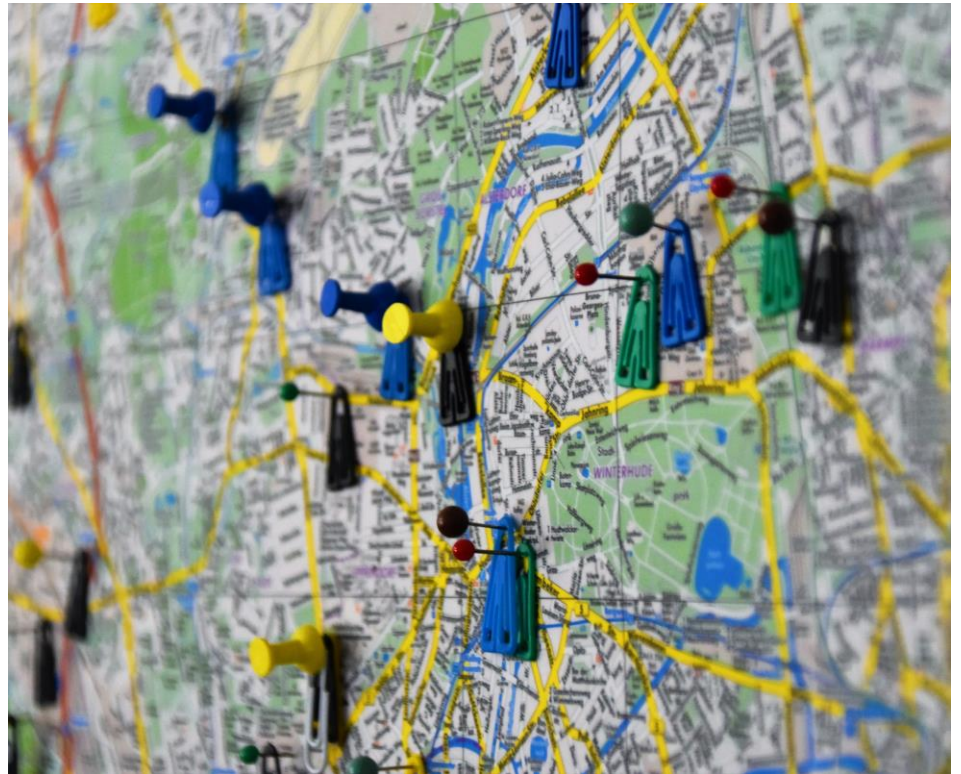
Oppimateriaalien sisältöjä päivitetään lukuvuosittain. Muistathan ladata aina uusimman materiaalin saadaksesi ajankohtaisimmat oppimateriaalit.

Lisätietoja saat lähettämällä sähköpostia osoitteeseen:

bisneskurssit@tat.fi

Globaaleissa, pitkissä toimitusketjuissa on toki myös valvontaan liittyviä haasteita. Miten tiedämme, että esimerkiksi käyttämämme kaakao on tuotettu vastuullisesti? Koska toimitusketjut ovat pitkiä ja monimutkaisia ja niiden valvonta siksi hankalaa, Lidl panostaa kaukana ja köyhemmissä maissa tuotettujen raaka-aineiden osalta oman valvontansa lisäksi erittäin paljon vastuullisuussertifikaatteihin (esimerkiksi UTZ, Reilu kauppa ja Rainforest Alliance). Sertifioinnin avulla voidaan varmistua siitä, että tuotanto-olosuhteita kehitetään ja valvotaan myös pitkän kansainvälisen toimitusketjun alkupäässä.

Toimitusjohtaja Lauri Sipponen, Lidl Suomi.

GLOBALI KAUPPA

SOVELTAVA TEHTÄVÄ

Globaalit markkinat

LV. 2019–2020

Oppimateriaalien sisältöjä päivitetään lukuvuosittain. Muistathan ladata aina uusimman materiaalin saadaksesi ajankohtaisimmat oppimateriaalit.

Lisätietoja saat lähettämällä sähköpostia osoitteeseen:

bisneskurssit@tat.fi

LUOVA TUHO POHJOISMAISESSA MALLISSA

Seuraavassa tehtävässä pohdimme aineiston avulla, miten luova tuho liittyy kansainväliseen kauppaan.

Lue oheinen blogiteksti *Luova tuho kuuluu pohjoismaiseen malliin (Maliranta, Määttänen)* ja vastaa sitten tehtävään.

BLOGITEKSTI: <http://blog.hse-econ.fi/?p=5217>

TEHTÄVÄ:

1. Miten Malirannan ja Määttäsen esittämät ajatukset luovasta tuhosta liittyvät vapaakauppaan ja protektionismiin?
2. Luovan tuhon käsite vaikuttaa melko rajulta. Onko näin? Mitä ajatuksia luova tuho sinussa herättää?

Photo by Ricardo Gomez Angel on Unsplash

GLOBALI KAUPPA

SOVELTAVA TEHTÄVÄ

Globaalit markkinat

LV. 2019–2020

Oppimateriaalien sisältöjä päivitetään lukuvuosittain. Muistathan ladata aina uusimman materiaalin saadaksesi ajankohtaisimmat oppimateriaalit.

Lisätietoja saat lähettämällä sähköpostia osoitteeseen:

bisneskurssit@tat.fi

VAPAAKAUPAN JA PROTEKTIONISMIN ARGUMENTOINTI

Nykyisin monet valtiot kannattavat viestinnässään vapaakauppaa, mutta todellisuudessa sitoutuminen vapaakaupan periaatteisiin on usein vaihtelevaa. Poliittisilla päättäjillä on taipumusta protektionismiin kansallisten etujen nimissä. Valtiot ja niiden hallitukset estävät vapaakauppaa monin keinoin. Näiden osalta voidaan pohtia, ovatko keinot maailmankaupan osalta hyödyllisiä vai eivät. Oheisen tehtävän kysymyksissä on esimerkkejä, joilla protektionismia on perusteltu. Asioilla on usein monia puolia, ja siksi sekä vapaakaupalla että protektionismilla on omat perusteensa.

Seuraavassa tehtävässä ideana on keksiä jokaiseen protektionismia puolustavaan kohtaan vapaakauppaa edustava vasta-argumentti.

TEHTÄVÄ:

1. Keksi oheiseen protektionismia puolustavaan esimerkkiin vasta-argumentti, joka puolustaa vapaakauppaa.

Esimerkki: Poliittiset argumentit, joilla hallitukset usein puolustelevat protektionismia, voi tiivistää muutamiin yleisesti esiin tulleisiin näkökohtiin. Eräs perustelu on kansallinen turvallisuus, jonka nimissä voi suojella oman maan sotateollisuutta kuten Ranskassa, Yhdysvalloissa ja Iso-Britanniassa.

2. Keksi oheiseen protektionismia puolustavaan esimerkkiin vasta-argumentti, joka puolustaa vapaakauppaa.

Esimerkki: Euroopan unioni on rajoittanut useita vuosia hormonikäsiteltyjen lihatuotteiden tuontia Yhdysvalloista. Perusteluna on ollut kuluttajien suojeleminen.

TEHTÄVÄ JATKUU SEURAAVALLA SIVULLA

GLOBALI KAUPPA

SOVELTAVA TEHTÄVÄ

Globaalit markkinat

LV. 2019–2020

Oppimateriaalien sisältöjä päivitetään lukuvuosittain.

Muistathan ladata aina uusimman materiaalin saadaksesi ajankohtaisimmat oppimateriaalit.

Lisätietoja saat lähettämällä sähköpostia osoitteeseen:

bisneskurssit@tat.fi

VAPAAKAUPAN JA PROTEKTIONISMIN ARGUMENTOINTI

TEHTÄVÄ:

3. Keksi oheiseen protektionismia puolustavaan esimerkkiin vasta-argumentti, joka puolustaa vapaakauppaa.

Esimerkki: Kiina on ollut viime vuosina tulilinjalla, koska se ei ole länsimaiden mielestä ryhtynyt tarpeellisiin toimenpiteisiin kiinalaisia piraattituotteita vastaan. Vastaavasti monet länsimaat ovat uhanneet asettaa kiinalaisille tuotteille kaupankäynnin esteitä, jos piraattituotteiden virta ei lopu.

4. Keksi oheiseen protektionismia puolustavaan esimerkkiin vasta-argumentti, joka puolustaa vapaakauppaa.

Esimerkki: Ympäristösyys ja sosiaalinen vastuullisuus ovat usein käytettyjä poliittisia perusteluja sille, että kaupankäynnin esteitä asetetaan jotain tiettyä valtiota kohtaan. Esimerkiksi Yhdysvallat kielsi katkarapujen tuonnin Intiasta, Malesiasta ja Pakistanista. Perusteluna oli, että niiden pyyntimenetelmät vahingoittivat myös merikilpikonnaa, joka on suojeltu laji Yhdysvaltojen vesillä.

GLOBALI KAUPPA

AINEISTO- TEHTÄVÄ

Globaalit markkinat

LV. 2019–2020

Oppimateriaalien sisältöjä päivitetään lukuvuosittain. Muistathan ladata aina uusimman materiaalin saadaksesi ajankohtaisimmat oppimateriaalit.

Lisätietoja saat lähettämällä sähköpostia osoitteeseen:

bisneskurssit@tat.fi

MILTON FRIEDMAN JA VAPAA MARKKINATALOUS

Seuraava tehtävä pohjautuu noin 20 minuuttia kestävään videoon. Vaikka videolla näkyvät kännykät näyttävät auttamattoman vanhentuneilta, on videon sanoma edelleen ajankohtainen. Katso video ja vastaa sen pohjalta tehtävään.

LÄHDE: izzitEDU. Free Trade - Full Video

<https://www.youtube.com/watch?v=k70qUtcaPUI>

TEHTÄVÄ:

1. Miksi Milton Friedmanin mukaan vapaa markkinatalous luo taloudellista hyvinvointia?
2. Mitä haasteita vapaaseen markkinatalouteen sisältyy videon mukaan?
3. Mitä johtopäätöksiä voit tehdä vapaasta markkinataloudesta?

Photo by Christine Roy on Unsplash

GLOBALI KAUPPA

AINEISTO- TEHTÄVÄ

Globaalit markkinat

LV. 2019–2020

Oppimateriaalien sisältöjä päivitetään lukuvuosittain.

Muistathan ladata aina uusimman materiaalin saadaksesi ajankohtaisimmat oppimateriaalit.

Lisätietoja saat lähettämällä sähköpostia osoitteeseen:

bisneskurssit@tat.fi

SKAALAETU JA SUURUUDEN EKONOMIA

Mitä suurempi tuotanto, sitä paremmat mahdollisuudet tuotannon ja logistiikan optimointiin. Suurien erien hankkiminen, valmistus ja toimitus on kustannustehokasta.

Tällöin puhutaan skaala- eli mittakaavaedusta. Se tarkoittaa sitä, että kun jotakin hyödykettä tuotetaan isolla mittakaavalla, eli suurilla eriä, tuotannon keskimääräiset kustannukset laskevat. Tätä avataan tarkemmin seuraavassa tietoiskussa.

TEHTÄVÄ:

1. Lue teksti *Skaalaetu ja suuruuden ekonomia* sekä katso video *Economies of Scale*.
2. Etsi jokin esimerkki liiketoiminnasta, jossa hyödynnetään skaalaetua. Perustele, miten skaalaetu näkyy kyseisessä liiketoiminnassa.
3. Miten kuntien palveluissa Suomessa hyödynnetään tai voitaisiin hyödyntää skaalaetua?

GLOBALI KAUPPA

AINEISTO- TEHTÄVÄ

Globaalit markkinat

LV. 2019–2020

Oppimateriaalien sisältöjä päivitetään lukuvuosittain.

Muistathan ladata aina uusimman materiaalin saadaksesi ajankohtaisimmat oppimateriaalit.

Lisätietoja saat lähettämällä sähköpostia osoitteeseen:

bisneskurssit@tat.fi

KANSAINVÄLISET ORGANISAATIOI JA SOPIMUKSET

Käytä nettiä apunasi oheisen tehtävän tekemiseen. Tehtävässä etsitään tietoa globalisaatioon keskeisesti liittyvistä organisaatioista ja vapaakauppasopimuksista.

1. Mikä on WTO? Mitkä ovat sen tehtävät?
2. Mikä on Maailmanpankki? Mitkä ovat sen tehtävät?
3. Mikä on IMF? Mitkä ovat sen tehtävät?
4. Mikä on OECD? Mitkä ovat sen tehtävät?
5. Mikä on CETA?
6. Mikä on TTIP?
7. Mikä on Nafta-sopimus?

Photo by AJ Colores on Unsplash

GLOBALI KAUPPA

ARVIOINTI

Globaalit markkinat

LV. 2019–2020

Oppimateriaalien sisältöjä päivitetään lukuvuosittain.

Muistathan ladata aina uusimman materiaalin saadaksesi ajankohtaisimmat oppimateriaalit.

Lisätietoja saat lähettämällä sähköpostia osoitteeseen:

bisneskurssit@tat.fi

GLOBALI KAUPPA – ARVIOINTI

Lopuksi vastaa vielä ytimekkäästi alun tavoitteessa esitettyyn tutkimuskysymykseen. Muotoile vastauksesi kuitenkin myös harkiten, sillä siitä ilmenee, missä määrin olet saavuttanut päättävän jakson oppimistavoitteen.

Oman oppimisen arviointi: mitä opin ja oivalsin?

TUTKIMUSKYSYMYS: Miten kaupan vapautuminen on vaikuttanut liiketoimintaan?

VASTAUSOHJEET: Kirjoita vastauksesi esittelemällä kolme esimerkkiä kaupan vapautumisen vaikutuksista liiketoimintaan. Hyödynnä vastauksessasi monipuolisesti jakson aikana oppimiasi asioita!